

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 69

ТРАВЕНЬ • MAI 2017 • Nr. 9 (2965)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ЛЮБИМО МАРІЮ

Травневе набоженство в Україні запровадили монахи-кармеліти 150 років тому. Відтак в цілому краю в Греко-Католицькій Церкві понад півтора сторіччя відправляється урочистість, присвячена Цариці мая. У травні несемо дар любові нашого серця і нашої душі до Пречистої Диви Марії.

Робота з сайту: catholictradition.org

В цьому місяці біля хрестів і капличок Матері Божої колись гуртувалися діти, молодь, старші, щоб єдиним серцем і устами прославляти Пречисту Діву Марію. В кожній католицькій родині перед образом Матері Божої запалювали свічку, ставили квіти і молилися. Ми не можемо занедбати таку прекрасну традицію пошани Матері Божої. Це набоженство має глибоке коріння. Навіть тоді, коли народ був дуже убогий, біля престолу Матері Божої дівчата робили з паперу квіти-лілеї і кожної маївки тримали ті лілеї і співали, прославляли Пречисту Діву Марію. Культ Матері Божої, Цариці мая, був дуже поширений у нашому народі, це був один із найлюбленіших культів, який збирав дуже багато людей.

У місяці Марії кожна християнська родина повинна щоденно брати участь у набоженстві до своєї Небесної Неньки – маївці. Якщо не виходить спільно в парафії, біля фігур, біля хреста чи в церкві, то ми повинні молитися вдома літанії, молебень, вервиці чи інші молитви та набоженства до Пречистої.

Цей місяць є для того, щоби ми прославили нашу найдорожчу Матір, ту, яка любить кожного з нас і ту, яка є достойною нашої слави. Кожен день треба принаймні кілька хвилин присвятити читанню марійської літератури, щоби в такий спосіб вчитися боротися з гріхом, викорінювати його зі свого серця і наслідувати покору, милосердя, любов – чесноти, якими була увінчана корона Пречистої Диви Марії. І тільки таке набоженство, яке дає нам застанову, в якому ми розважаємо, читаємо, плекаємо любов до Марії, дасть нам щедрі ласки та плоди.

Урочисто щоденна маївка, яку відправляємо на парафіях – це благання нашого серця і душі: «О Маріє Мати Божо, молись за нами». Матері можуть просити прощення за те, що вони занедбали у вихованні своїх дітей, за те, що опустили через свою молодість, невторопність, брак розсудливості, а може, тому, що самі не були на добрій дорозі, самі ще не знали і не були утвержені у вірі і своїм дітям не дали доброго фундаменту любові до Бога і Церкви.

Просімо у Марії заступництва і опіки: «О Маріє Мати Божо, молись за нами! Молись, Маріє, за мою родину! Молись, Маріє, за моїх батьків! Молись, Маріє, за моїх хворих, немічних, терплячих! Мати Божо, твоїй материнській опіці поручаємо всі наші терпіння, всі наші випробування, всі наші хрести, всі наші невдачі, тобі поручаємо і просімо, щоби ти, як добра і любляча Мати, провадила нас дорогою життя тут, на землі, щоби колись ми з Тобою могли радіти там, в Небесній Батьківщині».

Не маємо права змарнувати травневе набоженство до Цариці мая. Свята Мати Церква добре знає, як нам, людям, є важко, як нам допомогти в нашій подорожі до вічності. Такі великі ласки зсилає нам Бог-Отець через руки Пречистої Диви Марії, тому не будьмо ліниві, а стараймося в травні прославити Пречисту Діву Марію нашими добрими вчинками, молитвами, піснями.

З сайту української греко-католицької церкви св. Архистратига Михаїла в Дженкінтаун (США)

70 років тому Польща «очистила» Закерзонський Край від українців в ході т.зв. операції «Вісла».

На 4 та 5 сторінках ми опублікували розмову з учасником тієї сумної для нашого народу, і ганебної для цивілізованого світу, події

С-на: Тарас Лільо

ДЕНЬ МАТЕРІ

Серед християнських народів поширене святкування Дня Матері. 1907 р. його започаткувала вчителька недільної школи Анна Джеферсон, у Філадельфії, США. Вона запропонувала недільним школам вшанувати особу матері окремим днем у році. У короткому часі її думку прийняли не тільки недільні школи, але й усі американці, а згодом і весь культурний світ. На це свято обрано найкращий місяць, коли в природі настає обнова, весна-травень, що присвячений почитуванню Божої Матері. І так, щороку, у другу неділю травня діти вшановують своїх матерів.

Свято Матері, крім суто родинного, набрало вже й суспільного характеру. По церквах правляться богослужіння, відбуваються концерти, вистави, і цей день стає висловом гарних, щирих почувань, що родяться у серці кожного на згадку про свою матір. У цьому дні діти, що мають маму, прикрашують свої груди рожевими квітами, а ті, що мами вже не мають, несуть свічки на її могилу і носять білу квітку. У День Матері майже кожна громада влаштовує скромні, а то й високомистецькі програми з наміром: вшанувати маму і освідомити спільноту про гідність материнства та про незаступну роль матері в родині, спільноті і народі.

Місія матері не кінчається, але починається з народження дитини. З ростом дитини зростає радість, журба й відповідальність матері. Вона є природною вихователкою нового життя. У людській природі Богом створеній, властивості материнства в родині й суспільстві є незаступні.

У світі є мільйони жінок, може й кращих, мудріших, багатших, здібніших від нашої мами, але для нас мати тільки одна й неповторна. Коли вона відходить, людина стає сиротою, бо гасне той вогонь, що ogrівав хату щирою любов'ю і єднав усіх членів родини.

Посвятна і жертвенна любов матері зроджує у серцях дітей і спільнот почуття признання і пошани. Пошани до матері вчить і вимагає від людини Бог, і то в подвійний спосіб: через природний закон, виписаний у серці кожної людини і через писаний закон Божий, даний Мойсееві на горі Синай. Не треба вчити маму любити своїх дітей, ані дітей любити маму – це ж бо закон серця. Для кращого розуміння людини Бог дає ще й писаний закон: «Шануй батька твого й матір твою, як заповідав тобі Господь, Бог твій, щоб довго тобі жити й бути щасливим на землі, що її Господь твій дає тобі» (Втор. 5,16).

На прохання Своєї матері, хоч була не прийшла ще

Enzo Sellerio: Partinico, 1954

година, Ісус Христос зчиняє своє перше чудо, перемінюючи воду в вино на весіллі у Кані Галилейській. Умираючи на хресті, не залишає Ісус своєї матері без опіки, віддає її в опіку учневі Іванові.

Одна арабська приповідка чудово зображує посланництво матері: «Господь не міг бути всюди сам, тому й сотворив на світі матерів, щоб його заступали». Мати, що розуміє свою, Богом дану, місію і належно виконує обов'язки материнства, схожа до свічки, що сама згоряє, щоб світити іншим.

Мати в родині – це той вогонь, що ogrіває хату щирою любов'ю і єднає членів родини. Коли її не стане, у хаті стає холодно, дітисироти передчасно покидають родинне гніздо. Добре висловився той, що сказав: «Від жінки, що тільки собі догоджує, іде упадок; а від жінки, що живе посвятою для своєї родини, народу й Бога, приходить відродження».

У другу неділю травня очі всіх дітей українського народу звернені на українську матір. Вони вшановують її і моляться за неї, бо свідомі, що вона передає духовні, релігійні, суспільні й національні цінності народу з роду в рід.

З нагоди Дня Матері вітаємо всіх матерів і бажаємо їм Божого благословення, а наших покійних матерів згадаймо в нашій молитві до Господа.

о. В.Ц., ЧСВВ, «Світло»

XI

КЛЮЧНИЦЯ ДІВИ МАРІЇ

Діва Марія мала дев'ять років, коли її матір Анна сказала до неї: – Піди до моєї сестри Єлизавети у Віфанію й принеси золотого ключа, я забула його там учора. Та дивись, не загуби, бо то чудодійний ключ, він відчиняє усі серця.

Діва Марія вирушила в дорогу, неймовірно пишаючись великою маминою довірою. Вона дуже поспішала, ледь не бігла.

Сонце припікало над Єрусалимом, маленька дівчинка втомилася, але бігла далі. Підійшовши до містка над струмком Кідрон, вона почула шемріт хвильок:

— Навіщо тобі йти містком? Ліпше перейди босоніж моєю чистою водою! Ти несеш у своїх очах чотири промені зорі дитинства: правдивість, доброту, слухняність і покірність. Я радо поцілую твої босі ніжки!

— Не маю часу, – відповіла Діва Марія і побігла далі, не спляючись.

Струмок знову залишився на самоті з метеликами та роями комашок, що дзижчали понад водою у затінку фігового дерева.

— Що означає правдивий? – запитала маленька комашка з чорними цяточками на червоних крильцях, повзучи гілкою вербової лози.

— Удавати з себе ліпшого, ніж ти є насправді, – відповів павук, ретельно виплітаючи свою павутину, щоб мухи не змогли її помітити.

— А що таке бути добрим? – не вгамовувалася комашка, не надто вдоволена першою відповіддю.

— Робити все, що заманеться, – відповів овід. Відчайдух так хвацько шугонув униз, що не втримався, впав у воду та й заледве не втонув.

— Ой-ой-ой! – поспівчувала йому комашка. – А що означає бути покірним?

— Чепуритися так, щоб здивувати увесь світ! Що ж іще? – здивувалася золотиста мушка, квапливо підставляючи свої розпростерті блискучі крильця сонцеві.

— Даруйте, що питаю дурниці, – посумніла комашка. – Така вже я недотепа...

— Така нікчема, як ти, не повинна турбувати мудріших за себе безглуздими запитаннями, – пробрумкотів жук-гноювик, що лежав на спині в купі гною і, безпорадно дригаючи лапками, намагався перевернутись.

Надвечір Діва Марія, змучена до краю, поверталася додому й сіла відпочити біля містка.

— Перейди струмок убрід, ми охолодимо твої натомлені ніжки, – шемротіли хвильки.

— О, яка це втіха, – зраділа дівчинка, закотила сукню й увійшла в струмок. Свіжа вода приємно холодила, а хвильки, радісно хлюпочучись, цілували її босі ніжки. — Спасибі вам, – подякувала дівчинка і весело попростувала додому, до міста.

Минуло чимало часу, сонце вже хилилося до заходу. Несподівано схвильована дівчинка повернулася до струмка.

— Любі хвильки, чи не бачили ви золотого ключа? – спитала вона. — Я мала його в кишені і, мабуть, загубила тут, коли підкочувала поділ сукні. Я питала в Сонця, чи не бачило воно ключа, але воно відповіло: «Чи я маю час пильнувати твого ключа, коли домагаються фіги?». Я питала Гору, чи не бачила вона мого ключа, але та відповіла: «У мене інший клопіт, я пильную, чи не з'являється на обрії вороги, римляни». Я питала в Місяця, але він відповів: «Дурне дівчисько, я ж іще навіть не зійшов!». Тепер запитую тебе, струмочку, чи не бачив мого ключа, бо тут я закочувала поділ своєї сукні?

Струмок Кідрон бачив не більше за Сонце, Гору та Місяць.

— Я не маю часу дбати про твого ключа, водянні лілії чекають на мене після спекотного дня.

Зате комашки охоче зголосилися допомогти. Усі кинулися на пошуки. Метелики літали понад хвильками, черкаючи крильцями воду; павук нишпорив у своїх тенетах; золотиста мушка й думати покинула про свої розкішні шати. Жук-гноювик, якому нарешті пощастило зіп'ястися на лапки, незграбно подріботів до берега.

▼ Продовження на 3 стор.

КЛЮЧНИЦЯ ДІВИ МАРІЇ

▼ **Продовження. Початок на 2 стор.**

Уся живність шукала загубленого ключа. Орел запитував у голуба, лев – у зайця, фігове дерево – у водяних лілій: — Чи не бачили ви золотого ключа Діви Марії?

Ні, ніхто не бачив ключа, окрім маленької комашки з шістьма чорними цяточками на червоних крильцях. Вона помітила, як ключ виблискує між камінцями біля берега струмка і продзвукотіла:

Блищик сонця у струмочку виграє.

Та ніхто його не бачить і не впізнає.

Тільки та, котра найменша,

Наймовчазніша була,

У струмочку золотого

Ключика знайшла.

Діва Марія почула тихеньке дзижчання комашки, побігла до беріжка і справді знайшла там свого ключика поміж двох камінців, білого та рожевого. Вона дуже зраділа і сказала комашці:

— Сідай мені на сукню, стерегтимеш ключика! Будеш відтепер моєю ключницею.

— Але ж я така маленька, бідна і дурненька, – відповіла комашка.

— Саме тому, що ти вважаєш себе бідною, маленькою та дурненькою, я хочу, щоб ти стала моєю ключницею і всюди мене супроводжувала, куди б я не йшла.

Комашка радісно задзижчала, сіла

на сукню Діви Марії і більше не розлучалася зі своєю панею. А маленька дівчинка з-над берега Кідрону виросла в гарну і добру, улюблену всіма Діву Марію. Коли Марія стала дорослою, матір передала їй золотого ключа. Ним Діва Марія відчинила усі людські серця у світі. Павук, оса, овід, жук-гноювик та золотиста муха ніяк не могли отямитися від дива, за що така велика честь якійсь нікчемній комашці.

По нинішній день ключниця Діви Марії сидить на вербовій лозі, по нинішній день вона є найменшою та найскромнішою комашиною на землі. Чи ти бачив її? Існує велика родина комашок з латинською назвою *soccinella*; деякі мають жовті крильця з білими цяточками, інші – лише дві або три цяточки, і лише справжня ключниця має шість чорних цяточок на червоних крильцях. Її добре знають діти, котрі бавляться в зелених травах. Чи та комашка сидить ще й нині над берегом Кідрону біля Єрусалиму, ніхто достеменно не знає, бо чимало води сплило з того часу, коли Діва Марія мала дев'ять років і переходила вброд струмок по дорозі з Віфанії додому.

Ключниця Діви Марії // Топеліус З. Подарунок морського царя: фінські казки та історії. – Львів: В-во Старого Лева, 2008. – с. 57–61.

ВЛАДИКА ВЕНЕДИКТ ВІДБУВАЄ ДО США

У Ватикані оголосили про те, що папа Франциск призначив дотеперішнього єпископа-помічника Львівського владика Венедикта (Алексійчука) Правлячим Єпископом Єпархії святого Миколая УГКЦ з осідком в Чикаго. «У своєму житті я завжди старався шу-

кати Божу волю. Вважаю, що за всім стоїть Господь і чомусь мене туди провадить», сказав владика Венедикт журналістам. На запитання як буде здійснювати працю з вірними, враховуючи їх соціальні відмінності від українських, Владика відповів: «Коли мене перевели з монастиря до Львова, я переживав, бо життя в монастирі – одне, а в єпархії – інше. Однак я зрозумів, що і в монастирі, і в місті живе один і той самий Бог. Так само і в США живе той самий Бог, що й в Україні». Українська Греко-Католицька Єпархія святого Миколая в Чикаго входить до Філадельфійської митрополії та є її найбільшою частиною, охоплюючи території північних, центральних та західних штатів країни. Вона була заснована 1961 року та станом на минулий рік нараховувала приблизно 50 парафій, надаючи духовну опіку понад 10 тисячам вірних. (Католицький Оглядач, Радіо Ватикан)

ПРАЛЬНЯ ПАПИ ФРАНЦИСКА

У Римі відкрилася «Пральня папи Франциска». Мова йде про послуги, які безкоштовно надаватимуться найбільш бідним, зокрема, безхатченкам, які зможуть тут випрати свій одяг та покривала. Ініціатива зродилася, як відповідь на заклик папи Франциска «конкретизувати» досвід благодаті Ювілейного Року Милосердя. В Апостольському листі «*Misericordia et misera*» з нагоди його завершення він писав, що бажання бути близько до Христа вимагає «ставати ближнім для братів», тому що ніщо не є таким приємним Отцеві, як «конкретний знак милосердя». Пральня розміщена в приміщеннях волонтерської організації «Центр Людей Миру» в римському кварталі Трастевере, розташованих всього пів кілометра від храму святого Еґідія, що є серцем однойменного мирянського руху. «Пральня папи Франциска» додається до інших служб, які волонтери здійснюють в цьому осередку, де протягом наступних місяців планується також організувати душеві кабінети, перукарню, медичні кабінети та пункт роздачі речей першої необхідності. (Радіо Ватикан)

ХРЕСТ ПАМ'ЯТІ ГЕРОЯМ АТО В ЛИТВІ

19 квітня українські та литовські вояки під містом Шяуляй на Горі Хрестів поставили пам'ятний хрест на честь українських захисників, які боронять Україну, Литву та й усю Європу від російських нападників. В церемонії разом з вояками і воєнними капеланами Литви й України взяли участь представники влади, громадськості міста Шяуляй. На меморіальній дошці написано, що хрест символізує вдячність українським героям, які поклали життя за свободу України, Литви

й інших народів цивілізованого світу. Священники Римо-Католицької та Греко-Католицької Церков відправили літургію за спомин душ вояків, що загинули, захищаючи Україну. Присутні спільно помолилися за здоров'я вояків України, які боронять свою батьківщину. Гора Хрестів височіє на кургані, який у глибоку давнину було насипано на лівому березі річки Кульпе, недалеко від міста Шяуляй у західній Литві. Вважається, що перші хрести почали тут ставити з середини XIX століття на честь загиблих повстанців 1831 року, яких розстріляли царські жандарми. З 1900 року Гора Хрестів вважається святою для всіх християнських конфесій світу. За цей час тут поставлено близько 200 тисяч хрестів, також і від Пап Римських, знаних литовських й іноземних діячів, громадян не тільки Литви, а й багатьох країн світу. (Український інтерес)

ХОЧУТЬ СУДИТИ ЧЕКІСТА

Генеральна прокуратура України розпочала розслідування за фактом вбивства художника УПА Ніла Хасевича працівником органів держбезпеки СРСР Борисом Стекляром. Справа унікальна та не має аналогів в Україні. Капітан (нині полковник у відставці) Борис Стекляр керував операцією МГБ з пошуку й знищення підпільного художника, члена референтури пропаганди Волинського крайового проводу ОУН Ніла Хасевича в 1952 році. Стекляр особисто кинув гранату в бункер, де переховувався Хасевич та інші оунівці. Ніл Хасевич був найвизначнішим художником українського антисоветського підпілля. (Історична Правда)

ХТ

Храм Санта Марія дель Фіоре у Флоренції (XIV–XV ст.), де 1439 р. проходили засідання Ферраро-Флорентійського собору. Офорт Дж. Дзоккі. XVII ст.

ХРИСТОС РОЗДІЛЕНИЙ?

В першому своєму зверненні до українців (лист від 19 березня, 1979 р.) Вселенський Архиєрей Іван Павло II пригадав: «Християнська віра прийшла в Київську Русь з Риму через город Константинопіль... Черпала свої духовні скарби із різних традицій і належала до двох різних культур людства: звідти походили шляхотні багатства вселенської Церкви».

Подвійна ця традиція, з якої українська церков-

на культура черпала, була джерелом її духовного багатства й плодovitости. Будучи підсилена так Сходом як і Заходом, культура України зачала скорий розвиток. З часом та культура збагатилася і інші народи.

Подвійне оце джерело духовної культури позначило нас також і в інший спосіб. Протягом тисячу років церковна культура України тяготіла між цими двома осередками: Римом і Царгородом. І це коливання

між Сходом і Заходом стало притаманною частиною історії української Церкви.

Коли Володимир охрестив Київ, Царгород і Рим були в повній молитовній та канонічній єдності. Тим-то, як сказано, «християнська віра прийшла в Київську Русь з Риму через город Константинопіль». Трагічний розрив між цими двома центрами християнства наступив лиш в наступному столітті.

▼ **Продовження на 4 стор.**

ХРИСТОС РОЗДІЛЕНИЙ?

▼ **Продовження.**
Початок на 3 стор.

Внаслідок цього роздору Україна стала полем духовних змагань двох цих осередків церковного впливу. Київські митрополити були регулярно настановлювані Царгородом. Все таки, Україна звичайно зберігала приязні відносини з Римом. Папа надав королівські корони кільком українським володарям. Ніколи не було формального розриву між київською Церквою та Римом.

Однак, з часом настало фактичне роз'єднання. Київ сплюндрований був проти-

вниками так з півночі, як зі сходу. Контакт з Римом та з християнським заходом був дуже трудний. Послідовно, українська Церква стала жертвою відчуження між Римом та Царгородом.

Україна була яблуком розбрату отих двох центрів. І це позначило нашу історію. Однак, в серці України все була туга єдності – невгасиме прагнення бути в лучності з наступником св. Петра. Оце прагнення перетворилося в історичну рису Христової Церкви в Україні. Повторні спроби привернути єдність свідчать про це. Згадати хоч би вселенські собори в Ліоні (1245), в Констанції (1414), чи в Флоренції (1438), в яких українська Церква мала свою участь. Саме на Флорентійському соборі Київський

митрополит Ізидор відіграв важливу роль в об'єднанні Сходу зі Заходом.

Ця наполегливість пригадує нам історичне наше покликання: працювати й трудитись для з'єднання християн. Історичним нашим покликанням стала Христова молитва: «Отче, щоб всі були одно». Про це нам треба пам'ятати. Не вільно нам занедбати оцього святого покликання, що його Боже Провидіння на нас наложило. Туга християнської єдності належить так до слави як і до болів минулих віків нашої історії. Багато жертв принесли ми для цієї справи. Деякі віддали навіть життя на те, «щоб було одно стадо і один пастир».

Туга за єдністю – прецін-

ний елемент нашої духовної спадщини. Туга ця впливає з Христової молитви: «Отче Святий! Заради імени твого бережи їх, тих, що їх ти мені передав, щоб були одно, як ми... Щоб усі були одно, як ти, Отче, в мені, а я в тобі, щоб і вони були в нас об'єднані; щоб світ увірував, що ти мене послав» (Іван 17:11,21).

Спасителєві залежало на тривалій єдності своїх учнів. В межах кількох речень він три рази гаряче молився за це добро. Ісус відкриває нам своє прагнення єдності не в якійсь деклярації чи проповіді, але в молитві. Тим він нам пригадує, що ту єдність можемо досягнути тільки через молитву, а не нашими власними зусиллями, бо єдність – це дар від Бога. І його треба випро-

шувати покірною молитвою й жертвою. Не сміємо забувати про поучення Божої мудрости: «Коли Господь та не буде дому, – дарма працюють його будівничі» (Псалом 127:1). Всі ми розкинені й поділені. Ми замкнені самі в собі. Одинока тільки Божа благодать може нас звести до купи та зробити з нас причастя любови.

Пригадаймо собі наново заклик св. Павла в першому посланні до коринтян: «Благаю вас, брати, ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі те саме говорили; щоб не було розколів між вами, але щоб були поєднані в одній розумній й одній думці... Чи ж Христос розділювався?».

Кир Михайл (Гринчишин), «Голос Христа Чоловіколюбця»

ХТ

С-ча: Тарас Лильо

БЕЗ ПРАВА НАЗИВАТИСЯ УКРАЇНЦЕМ...

70 років тому, 28 березня 1947 року, у Польщі знайшли формальний привід для сумнозвісної операції «Вісла» – масової депортації українців з Закерзоння. Автор цієї публікації запитував у кількох істориків, хто, як кажуть, найбільше у темі. Мені порадили звернутися до Володимира Середи. Доля українців у повоєнній Польщі пройшла через усе його життя, через серце і душу. Володимир Миколайович очолює Львівське регіональне суспільно-культурне товариство «Надсяння», а також Об'єднання товариств (їх всього 11) депортованих українців «Закерзоння».

▶ Володимире Миколайовичу, чимало людей операцією «Вісла» помилково називають і переселення українського і польського населення з обох сусідніх країн у 1944–1946 роках. Мабуть, тому, що слово таке милозвучне – «Вісла»...

В. Середа: Лише один день, 16 квітня 1947 року, ця операція мала офіційну назву «Всхуд» («Схід»). А потім правителі комуністичної Польщі кодовою назвою цієї каральної операції, а по суті, військово-політичної акції, зганьбили дорогу серцю кожного поляка їхню найбільшу ріку Вісла...

▶ Перед тим, як розповісти про саму операцію «Вісла», яка стала кульмінацією депортації українців, хотілося б згадати і про інші можливі шляхи розв'язання цієї проблеми, хоча історія, як кажуть, не знає умовного способу... Існує версія, що Нікіта Хрущов влітку 1944 року робив спробу приєднати до УРСР Холмщину, Підляшшя, Надсяння і створити ще одну область...

В. Середа: Це не версія, а факт. У цьому Хрущова підтримував відомий український радянський письменник Олександр Корнійчук, чоловік польської письменниці Ванди Василевської, який 1944 року обіймав посаду наркома

закордонних справ УРСР. Не виключено, що на настрої Хрущова впливала і його дружина Ніна Петрівна (з дому Кухарчук), яка була родом з Холмщини. Але Сталін цю ідею зарубав...

9 вересня 1944 року між урядом УРСР і маріонетковим Польським комітетом національного визволення (він просувався у глиб Польщі слідом за Червоною армією) у Любліні було підписано Угоду про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території України. Недоречним, глумливим у назві документу є слово «евакуація». Евакуація – це щось тимчасове, на випадок стихійного лиха чи воєнних дій. Це була депортація за етнічною ознакою. Скрізь підкреслювалося, що ця «евакуація» є добровільною, що неприпустимий жодний примус в усній чи письмовій формі. Але ж ми знаємо, що таке добровільність по більшовицьки...

▶ Чи пам'ятає своє виселення з Надсяння?

В. Середа: Пам'ятаю. Це було у кінці березня 1946 року. Мені минуло 11 років. Наша родина жила у селі Ляшках Ярославського повіту, неподалік кордону. Заходило до села польське військо, оголошувало збір народу. Давали 2–3 години, щоб зібрати речі. Маєте свою підводу – добре. Не маєте –

приїздив поляк з фірою на пару дощечок, на яку мало що можна було покласти. Дозволяли брати з собою одну корову, а у нас їх було три. Нам пощастило, що ми потрапили у село Байківці поблизу Тернополя. Значно гірше було тим, кого переселили на схід України, де були інші кліматичні умови і колгоспне ярмо. Люди масово втікали звідти до Галичини – у товарняках, корови тягнули майно і харчі...

▶ Чи правда, що операція «Вісла» була задумана, коли наприкінці 1946 року Радянський Союз вирішив більше не приймати на свою територію депортованих українців?

В. Середа: Так воно і було. З території Польщі протягом 1944–1946 років було виселено до УРСР понад 480 тисяч українців. Радянське керівництво вирішило, що цього досить. Решта – це ваші польські громадяни, робіть з ними що хочете. Польська влада вважала, що на її території залишилося близько 15–20 тисяч осіб української національності. У січні 1947 року провели облік. «Зайвих» українців виявилось понад 140 тисяч. Польський уряд зрозумів, що навіть на словах треба закінчувати гру у «добровільність»... Той облік українців проводили з «сортуванням»: лояльні, не зовсім надійні, зовсім ненадійні... Шукали приводу

для депортації в глиб Польщі. І знайшли.

28 березня 1947 року віце-міністр оборони генерал Кароль Сверчевський (сумнівна особа, бездарний воєначальник) проводив інспектування польських військ у Бескидах. Біля містечка Балигород у місцевості Яблінки конвой генерала у засідці зустріла сотня УПА, яку очолював Степан Стебельський («Хрін»). Генерала Сверчевського було вбито. Це було загадкове вбивство. Вже наступного дня, 29 березня 1947 року, Політбюро Польської робітничої партії (зауважте – не уряд, а партійне керівництво) ухвалило рішення про депортацію. Польське військо, служба безпеки, міліція дивилися на українців як на бандерівців або поцібників бандерівців. Перші ешелони з депортованими поїхали 28 квітня 1947 року. Були дві розподільчі станції. Тих, кого вивозили на західні понімецькі землі (Вроцлав, Щецин), остаточно розподіляли на станції міста Освенцим. Друга розподільча станція для тих, кого везли на «східні пруси» (під Калінінградську область), була у Любліні. Масово арештовували найбільш свідомих українців (навіть за підозрою). Заарештованих везли у концтабір в Явожні біля Катовіц. То була філія колишнього нацистсько-

го концтабору Аушвіц. Там утримували майже 4 тисячі українців, яких влада вважала ворогами польського народу. У той же час почав діяти окремий Військовий суд операційної групи «Вісла». Він виніс 173 смертні вирoki українцям. Всього ж 1947 року польські військові суди засудили до смертної кари 372-х українців.

▶ Є така інформація, що тим українцям, яких вивезли в глиб Польщі, було матеріально легше, аніж тим, хто опинився в Україні. По-перше, у Польщі зберігалася приватна власність на землю, а по-друге, переселенці могли займати добротні муровані садиби колишніх німецьких господарів...

В. Середа: Не забуваймо, що цими землями прокотилася війна. Відомо, у якому стані були ці садиби після бойових дій, залпів радянських «Катюш». А той, хто приїхав раніше [Поляки стали оселятися там з 1945 року-Ред.], намагався стягнути все найкраще, що залишилося...

Але ж не хлібом єдиним живе людина. Акція «Вісла» була злочинною, тому що її політичною метою було «розв'язати остаточно українську проблему у Польщі», поселяючи українців на північно-західних землях в якомога більшому розпорощенні.

▼ **Продовження на 5 стор.**

БЕЗ ПРАВА НАЗИВАТИСЯ
УКРАЇНЦЕМ...

▼ Продовження.
Початок на 4 стор.

Зацитую ще два речення з таємної директиви Міністерства повернутих земель від 15 листопада 1947 року, коли вже закінчилася операція «Вісла»: «Засадничою метою переселення поселенців "В" є їх асиміляція у новому польському середовищі. Слід докласти всіх зусиль, щоб цієї мети було досягнуто... Не вживати до цих поселенців назви "українець"».

Українські родини поселяли на якомога більшій відстані одну від одної, щоб не могли гуртуватися. Українці не мали права виїхати за межі повіту без дозволу влади. Була ліквідована УГКЦ. Тотальна асиміляція, тобто колонізація, тривала до 1956 року, коли українцям у Польщі стало дещо вільніше дихати. Почали гуртуватися, була започаткована українська газета «Наше слово».

► Як у самій Польщі оцінюють операцію «Вісла»?

В. Середа: 1990 року цю операцію засудив сенат Республіки Польщі завдяки депутатам від «Солідарності» Леха Валенси. В 1997 році президенти Леонід Кучма і Александер Квасневський підписали спільну заяву «До порозуміння і єднання», де було засуджено винуват-

ців страждань як українців, так і поляків. 2002 року президент Польщі Александер Квасневський висловив співчуття з приводу проведення акції «Вісла». 27 квітня 2007 року президент Польщі Лех Качинський і президент України Віктор Ющенко у Варшаві у спільній заяві також засудили акцію «Вісла».

2012 року, коли сейм Польщі очолювала маршалок Ева Копач, Комісія національних і етнічних меншин сейму, головою якої був українець, син упівця Мирон Сич, підготувала політично виважений проект ухвали про засудження операції «Вісла». Але безрезультатно. А зараз більшість у сеймі РП є політично реакційною

щодо оцінок складних українсько-польських взаємин недавнього минулого. Але, сподіваюся, все так не буде. Настане час, скільки б ще не витекло води з ріки Вісла до моря, коли речі буде названо своїми іменами і запанує історична справедливість.

**Борис Козловський,
«Високий замок»**

ХТ

(Courtesy photo)

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ СТАБІЛІЗУВАЛАСЯ

Українська економіка, пройшовши жорсткий спад у 2014 та 2015 роках, почала зростати торік, і 2017 очікується її піднесення на 2,5 відсотки. Для українців такі темпи, є, вочевидь, недостатніми, але надолужувати доводиться надто багато, навіть порівняно з довоєнним рівнем. Проте німецькі оглядачі звертають увагу на те, що в економіці відбулися значні структурні зміни, які сприятимуть швидшому її зростанню.

його комунальних витрат, бо останнє залежить від нової політики в енергетичному секторі», – пояснює німецький експерт.

ВАЖКИЙ ТЯГАР
ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

У звіті німецького комітету зазначається, що енергетичний сектор України зазнав радикальних змін. Для монополіста – компанії «Нафтогаз Україна» – запроваджене т.зв. дроблення. Значно дотовані ціни для кінцевого споживача налаштовані до вимог ринку, що стало ударом по бюджету українських родин. Але субсидії на енергоносії зможуть отримувати малозабезпечені громадяни. Залишок має надходити до Фонду енергоефективності, з якого пізніше фінансуватимуться відповідні проекти, зазначається у звіті.

Глибоке реформування, розпочате в Україні у 2014 році, відбувається також у банківському секторі. Зокрема, закрита третина всіх

фінансових інститутів. А в процесі децентралізації регіони отримали більше як відповідальності, так і можливостей для використання фінансів на власний розсуд.

Водночас самі учасники реформ в Україні зазначають, що сфера юстиції і судової системи й надалі є найбільшою проблемою серед інституцій країни, що постійно спричиняє спад. Затягується також модернізація відомчого апарату. Боротьба з корупцією і бюрократією – жорстка і відбувається не завжди послідовно, існує потужне протистояння. Часто реформи реалізуються лише після тиску міжнародних організацій, котрі спрямовують на них кошти.

МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА

Східний комітет німецької економіки у річному звіті позитивно оцінює монетарну політику України: обмінний курс гривні з початку 2015 року відносно стабільний. Інфляція знизилася з найвищого показника –

понад 60% на початку 2015 року до нещодавніх 14%. Валютні запаси завдяки допомозі МВФ зросли на 15 мільярдів доларів.

ПЕРЕОРІЄНТАЦІЯ
ПІДПРИЄМЦІВ

Представники німецьких фірм в Україні також говорять про позитивний розвиток її економіки. Хоч ринковий об'єм ще й далекий від доходів минулих років, але вже в аграрному та сервісному секторах, у ресурсній індустрії спостерігається позитивний розвиток. Президент Німецько-української промислово-торговельної палати і голова компанії BASF в Україні Андреас Лір в інтерв'ю Радіо Свобода зазначив, що саме за останні два роки відчувається поліпшення ділових відносин. «Наша компанія працює в Україні вже 25 років. Але ми однозначно відчуваємо поліпшення, адже знято численні регуляторні обмеження. Також наші клієнти, яких стає дедалі більше, з огляду на Угоду про асоціацію з ЄС, нині переорієнтовуються у своїх намірах. Особливо, якщо брати до уваги «дорожню карту», котра відкриває нові експортні шляхи. Змінюється і ситуація щодо імпорту. Зростання відчутно розпочалося торік», – стверджує президент Німецько-української промислово-торговельної палати.

Численні українські підприємства могли б чи хотіли б переорієнтуватися на ринки, приміром, ЄС. На думку Ліра, причиною проблем є розбіжності у стандартах. «У Євросоюзі існують інші, ніж в Україні стандарти, приміром, у галузі виробництва будівельних матеріалів. Підприємства мають якомога швидше вчитися приводити українські стандарти до вимог європейського ринку. Я б не ставив у центр уваги лише ринки ЄС. Українські підприємці відкривають для себе ринки Африки, Близького Сходу, Китаю, особливо Китаю. Повторюю: гнучкі й мобільні підприємства спроможні знайти нові можливості експорту. Тут я теж бачу позитивний розвиток українського підприємництва», – переконаний Андреас Лір.

ЧИННИКИ
НЕСТАБІЛЬНОСТІ
НА ДОНБАСІ

Німецькі експерти одностайні у висновку: збройний конфлікт на Донбасі залишається чинником нестабільності економічного розвитку. Він хоч і обмежується відносно невеликими територіями на східному кордоні з Росією, однак забирає значні сили і фінанси, котрі потрібні для реалізації реформ в Україні.

**Наталія Писанська,
Радіо Свобода**

Deutsche Welle: Пане Севський, чим займається ваша фірма?

Сергій Севський: Ми розробляємо антени, які допомагають автоматизувати процеси на виробництві й у побуті. Простий приклад – це інтернет речей. Коли пральна машина завдяки Wi-Fi антени контролюється через мобільний додаток на вашому смартфоні. Звичайно, ці модулі мають бути дуже маленькими, дешевими, споживати мало електроенергії. Все це можна вставити хоч у домашні капці.

Deutsche Welle: Як виникла ідея заснувати свій бізнес?

С. Севський: Після захисту дисертації мене взяли інженером у Siemens Mobile. Я став свідком банкрутства цього підрозділу. Для мене це був серйозний досвід, бо я бачив, як люди, що працювали там десятки років, стали безробітними. До цього тут вважалося, що якщо один раз в житті потрапив на Siemens або Bosch, то там можна працювати вже до пенсії. Федеральне агентство праці мені, як безробітному, запропонувало пройти семінар для тих, хто хоче започаткувати свій бізнес. І в програму цього семінару входило написання бізнес-

ВЛАШТУВАВСЯ В НІМЕЧЧИНІ

Випускник Харківського університету радіоелектроніки вже вісім років розвиває власний високотехнологічний бізнес у Мюнхені. Інтерв'ю DW з власником компанії Sevskiy GmbH Сергієм Севським.

плану. Я не сприймав це серйозно. Просто написав, якби я працював, якби був самостійним інженером. Їм ця ідея сподобалася, і я отримав грант на започаткування власної справи. Близько трьох тисяч євро на місяць протягом року. Фактично, мене державна агенція у 2009 році підштовхнула у сферу бізнесу. Сам пропрацював рік, потім почалися стабільні прибутки, і я взяв першого співробітника. Так я став роботодавцем.

Deutsche Welle: Наскільки важко в Німеччині безробітному з нуля почати власний бізнес?

С. Севський: В Німеччині агентство праці не просто робить виплати по безробіттю, а робить все можливе, аби працевлаштувати людину. Від мене вимагали, аби я сам інтенсивно шукав нову роботу. Тобто, надсилав свої резюме у різні фірми, ходив на співбесіди. Можуть навіть вимагати доказів активності людини у пошуку роботи. Якщо людина у перші два-три місяці роботу не знайшла, у такому разі починають пропонувати курси підвищення кваліфікації за своєю спеціальністю або навіть навчити нової спеціальності. Я вибрав курси для охочих заснувати свою фірму. Там розповідали про все, що треба для відкриття своєї справи – від паперових формальностей до проблем, які можуть виникнути: бухгалтерського, адміністративного характеру, особливості роботи

з податковою. Також серйозно приділяють увагу таким темам, як самомотивація та мотивація співробітників, вміння переконувати клієнтів, організація роботи, пошук нових ідей.

В Німеччині виплата по безробіттю становить 60 відсотків від розміру зарплати на останньому місці роботи. Як тільки людина знаходить роботу – виплата по безробіттю припиняється. Однак, якщо це старт власного бізнесу, ці виплати продовжують протягом дев'яти місяців. Плюс мені за умовою гранту виплачували щомісяця ще додатково 300 євро на компенсацію видатків на соціальне страхування. Ці гроші не треба повертати, це не кредит. Це грант від держави для того, аби людина сама почала працювати і не сиділа на допомозі по безробіттю. І навіть якщо у вас з першого дня бізнес приносить прибутки, ці виплати не скасовують.

Deutsche Welle: У вас на фірмі працюють лише українці. Відтоді, як ви самі стали роботодавцем, з якими труднощами довелось зіткнутися, коли ви брали на роботу людей з-за кордону?

С. Севський: Коли я починав бізнес вісім років тому, було дуже важко працевлаштувати іноземця, запросивши його з-за кордону. Саме тому першими новими співробітниками у мене були ті українські фахівці, які вже перебували в Німеччині. Під час

працевлаштування іноземців і тоді, і зараз агентство праці зобов'язане перевірити, чи не існує аналогічних спеціалістів на ринку праці Німеччини. У них є база даних всіх тих, хто шукає роботу, і під час прийому на роботу нових людей завжди відбувається перевірка. Роботодавець зобов'язаний заповнити формуляр з вимогами до співробітника. І потім за цим формуляром агентство праці звіряється зі своєю базою даних. І якщо були б знайдені такі спеціалісти, які є громадянами Німеччини, тоді я, за законом, мав би зробити вибір на їхню користь. Вісім років тому могли б іноземному фахівцю відмовити у робочій візі. Зараз все стало набагато простіше. Після запровадження т.зв. «блакитної карти» (blue card) цей процес значно спростився. Якщо іноземець зараз належить до переліку затребуваних професій, наприклад, інженер або лікар, отримання робочої візи не є великою проблемою. От, до нас вчора приєднався новий співробітник. Я запросив його з Харкова. Він прилетів до Німеччини по «блакитній карті». Для українця, який зараз бажає працювати в Німеччині, треба лише знайти роботодавця, який погодиться його взяти на роботу, підписати з ним контракт, і спеціальність має бути затребуваною. В оформленні документів у такому разі труднощів немає. Також я знаю, що на спеціальність інженера ро-

ботодавець не має права наймати людину з-за кордону на зарплату меншу за 3300 євро. Це правило має забезпечити від дискримінації іноземних працівників по відношенню до інженерів з німецькими паспортами.

Deutsche Welle: Чи маєте ви німецький паспорт, і чи впливає його наявність на ведення бізнесу в Німеччині?

С. Севський: Я живу в Німеччині вже 17 років і лише три роки тому отримав паспорт і став громадянином. Все якось відбулося саме собою. Самоціллю це не було. Тут це стається автоматично. Спочатку в тебе тимчасова робоча віза, потім за кілька років офіційної роботи пропонують необмежений дозвіл на проживання і роботу. Я міг би отримати громадянство на кілька років раніше. Я не поспішав, бо не було часу на паперові справи.

Німецьке громадянство допомагає легше встановлювати контакт з моїми клієнтами по бізнесу. З німецьким паспортом можна практично в будь-яку країну світу полетіти без візи. І є довіра з боку німецьких замовників. Тут консервативні люди, вони більше довіряють компанії, яка зареєстрована і працює в Німеччині. Мені передають велику кількість даних разом із замовленням, бо часто ми тестуємо перші експериментальні зразки і замовник знає, що витоку його ноу-хау не буде.

Михайло Малий, DW

XГ

ПЕРЕЙШОВ НА УКРАЇНСЬКУ

Мій батько – кореєць, мати – українка. Я народився у місті Амвросіївка, яке зараз перебуває не під контролем України. Прожив там 16 років і з сім'єю переїхав до Києва. Українську чув постійно, у мене мама говорить рідною, прабабу з прадідом я теж пам'ятаю виключно українською. У школі ми також вчили українську, але для повноцінного спілкування не вистачало мовного середовища.

Мені дуже подобається український кінодубляж. Це почалося з серіалу «Альф». Я тоді ще жив в Донецькій області. Там дуже «смачні» фрази, досі пам'ятаю вислів «котяче їдло». Комедії з українським перекладом для мене сміш-

ніші та легші, ефектніше сприймаються.

За останні три-чотири роки я частіше чую українську мову. Її стало більше на радіо, телебаченні, у ЗМІ. З'явилися люди, які спілкуються лише українською. Наприклад, коли до них зверта-

ються російською, вони все одно відповідають рідною. Я знаю людей, які принципово віддають дітей в україномовні садочки, розмовляючи при цьому російською. Діти часто при цьому повертаються додому і звертаються до батьків українською і це працює, як приклад.

Люди чомусь вважають, що вивчати треба тільки іноземну, але рідна мова також потребує постійного вивчення та практики. Є мотивація «я хочу спілкуватися українською», але багато хто не готовий докладати до цього зусиль. Процес триває, головне не зупинятися.

з сайту «Переходь на українську»

Всерйоз я зайнявся цим питанням, коли зустрівся зі своєю дружиною Мирославою на курсах англійської мови, 7 років тому. Вона спілкується тільки українською, у неї красива жива мова, без суржику та русизмів. Вона казала: говори,

як тобі зручно, але я тоді для себе все твердо вирішив. Зараз вдома з дружиною та донькою ми говоримо тільки українською. Навіть мій батько, який не вчив українську і не вміє писати, все одно намагається говорити українською.

Отець Петро Вергун
с художником Іваном Хандоном

МУЧЕНИК ЗА ЦЕРКВУ ХРИСТОВУ о. ПЕТРО ВЕРГУН (ч. 3)

ЗАСЛАНІЙ НАВІЧНО

22 червня 1952 року отець Петро Вергун був звільнений з каторжних робіт і перебував на засланні. У 1952 році його привезли в селище Ангарське Богучанського району Красноярського краю (Росія). У 1954 році отець Петро переніс операцію шлунка, після якої був сильно виснажений. Один з каторжників, що знаходився з отцем до грудня 1954 року, так писав про нього: «Мене весь час вражала його моральна сила. Незважаючи на всі недуги, нестерпну самоту, він завжди був надзвичайно привітний і ввічливий, і на його обличчі ніколи не було видно смутку. Він кожного вітав з посмішкою на обличчі...».

Незважаючи на те, що отець Петро відбув термін покарання і був звільнений з ув'язнення, його неодноразово викликали на нічні допити, які жахливо його виснажували. Однак, ніякі випробування не змогли змусити о. Петра перейти на російське православ'я. Умови його життя були жахливими, а він надіявся, допомагав виживати, творив Церкву в душах людей.

7 лютого 1957 року, о 19 годині 30 хвилин, на самоті, серед снігів і сибірських морозів, в тривалих стражданнях і муках, упокоївся в'язень большевицьких концтабо-

рів і мученик за Церкву Христову о. Петро Вергун. Похований він був у селищі Ангарське на новому кладовищі. Досі німецьке католицьке духовенство пишається ним, бо істину про єдність Христової Церкви отець Петро засвідчив мучеництвом.

СПОГАДИ НАТАЛІЇ НЕМИРІВСЬКОЇ (ХАНДОН)

(Член громадського фонду повернення українців на Батьківщину «Джерело»)

Гортаю сторінки сімейного альбому. Зі світлини, відзнятої моїм батьком 50 років тому в Ангарському, дивиться на нас живий о. Петро...

Ангарське... Загублене в безкраїх просторах Сибіру невелике селище, обмежене з одного боку віковою тайгою, а з іншого відрізане від решти світу річкою Ангарою. Ангарське – це місце вічного спокою о. Петра Вергуна, це місце мого народження...

Моєму батькові, Івану Хандону – художнику, після 10 років Воркутинських таборів призначено було доживати тут свій вік. Батько потрапив в селище Ангарське з першими етапами. Він згадував: «...На Єнісеї нас посадили на баржу і відправили до Стрільки, а потім по Ангарі до се-

лища Ангарське, куди нас заслали навечно. Жили спочатку в землянках, працювали на лісоповалі. Для "будівництва століття" потрібен був ліс. Засланці, серед яких були українці, естонці, литовці, латиші, німці і навіть китайці, все прибували і прибували».

У 1952 році, пише батько, «сюди потрапив і професор, єпископ-отець Петро Вергун. Отець Вергун жив в нашому будинку, який ми самі побудували. Жило нас четверо... У цьому дерев'яному, побудованому друзями будинку, пройшли останні роки життя о. Петра.

Середнього зросту, з військовою виправкою, з сивою борідкою, священник відразу привернув до себе братів по нещастю. Через товсте скло окулярів дивилися на них добрі, проникливі очі. Тяжко хворий (туберкульоз, виразка шлунку), він кожного, хто до нього приходив, міг підтримати, знайти такі слова, що допоможуть, дадуть надію».

З моїм батьком о. Петро відразу зблизився. Земляки, вони мали багато спільного. На одній світлині, датованій 1953 роком, о. Петро написав: «Прекрасному і дорогому другу Івану Хандону на вічну пам'ять про спільно прожиті, кращі хвилини в роки сибірського заслання». Отець Петро розповідав батькові про свою

батьківщину, про життя української діаспори в Берліні, про роботу Візитатури. Батько згадує: «Коли Хрущов в 1956 році дозволив репресованим їздити у відпустку, о. Петро просив заїхати в Мотигіно і передати лист їх Преосвященству, отцю-митрополиту Сліпому».

Отцю Петру не давали спокою. Постійні виклики на допити, особливо вночі, остаточно підірвали його здоров'я. Після таких ночей батько з мамою часто повертали його буквально з того світу. Але о. Петро ніколи не скаржився, а завжди зустрічав своїх сусідів ласкавою посмішкою. У маленькій кімнаті відправляв Службу Божу, сповідав, причащав, хрестив. В умовах постійного нагляду та ізоляції, українці Ангарського, зібрані о. Петром, здійснювали церковні обряди, при можливості відзначали релігійні свята.

За благословінням до о. Петра приходили не тільки українці. Друзі батька – литовець Буткус з сім'єю, молдаванин Бартюже – стали і друзями о. Вергуна.

Отець Петро передчував свою смерть. На одній зі світлин він написав: «Моїм улюбленим сусідам з проханням коли-небудь пом'янути незлим, тихим словом...». У листі рідним він написав: «Все прошу Всевишнього: не дай, Господи, на чужині померти, тільки на рідній землі. Поки людина живе, дихає, вона сподівається. І я маю надію. А там – воля Божа...».

7 лютого 1957 року, після важкої хвороби, о. Петра не стало. Батько з друзями одягнули його в одяг священника. На могилі поставили спочатку березовий хрест, а потім пам'ятник...

Переглядаю світлини, які, як дорогу реліквію, беріг батько і передав мені зі словами: «Пам'ятай про о. Петра! Бережи ці світлини, прийде година, коли вони будуть потрібні...». І такий час прийшов. (кінець ч. 3)

З оприлюдненої 2008 року роботи російської учениці Тетяни Фрізен про постать о. П. Вергуна.

Тетяна народилася в цьому ж селищі Ангарське, де пройшли останні дні життя Блаженного

ХГ

На такому широкому тлі хотів би поділитися з вами деякими думками щодо форми і змісту відносин держави і Церкви. Хочу насамперед представити, що в цій парі понять належить розуміти під поняттям «Церква».

По-перше. Церква – це зібрання віруючих людей, які усвідомлюють, що є Божими сотворіннями, і вважають за мету свого існування

РЕЛІГІЯ І ВЛАДА В УКРАЇНІ

У ХХ столітті різні Церкви на території України знаходилися не в однакових обставинах. Одні були підтримувані більшовицькою владою, яка використовувала їх для забезпечення своїх інтересів, за що ці Церкви платили високу ціну. До існування інших Церков було толерантне ставлення: вони могли діяти у певних рамках. Були Церкви офіційно ліквідовані, існування яких на міжнародній арені заперечували, а всередині Радянського Союзу їх систематично переслідували. І все це відбувалося на тлі ідеології воєнничого атеїзму, який старався позбавити своїх громадян віри в Бога і, якщо остаточно не досягнув цієї мети, то завдав багатьом людям великих душевних ран. Із таким минулим ми увійшли в період існування незалежної Української держави.

вічне спілкування з Богом. Це люди, які вважають самих себе обдарованими життям та різними талантами, які бажають максимально розвиватися для власного добра та для служіння своїм ближнім. Ці люди приймають Божу волю як абсолютний норматив для свого життя

і послідовно стараються будувати своє існування на моральних засадах. Це не означає, що їм це стовідсотково вдається, радше навпаки, в житті кожного знаходимо гріх, тобто відхилення від Божого Закону, але, незважаючи на свою неміч, у них є відчуття моральних

імперативів. Ці люди, розвиваючи свої таланти та бажаючи максимально реалізувати себе у всіх можливих ділянках людського життя, відповідно до своїх талантів і життєвого покликання є творчими позитивними членами суспільства. Найкраще їх можна окреслити

як Божий люд, як спільнота.

По-друге. Церква – це, за думом її Божественного Засновника, спільнота, яка має соціальні прикмети, чітку видиму структуру, провід і обґрунтовані потреби. У цьому сенсі Церква та держава дуже подібні між собою. Обидві мають внутрішній порядок, узаконені способи діяльності, чітко визначені права та обов'язки, організовані форми життя, заклади освіти, матеріальні посілості. Кожна з них може ділитися з іншою своїм досвідом. Церква має тут певну перевагу, оскільки здобувала досвід упродовж багатьох століть, а також зуміла розробити солідну соціальну доктрину на підставі Божого Закону.

▼ Продовження на 8 стор.

РЕЛІГІЯ І ВЛАДА В УКРАЇНІ

▼ **Продовження.**
Початок на 7 стор.

І Церква, і держава служать тому самому народові, тому їх треба вважати партнерами. Кожна має свою царину діяльності, повинна поважати паралельну структуру і не втручати у її діяльність. Оскільки йдеться про структуровані одиниці, то їхні відносини можна регулювати за допомогою законодавства, встановлюючи межі відповідальності та взаємодії. В ідеально налагодженому суспільстві ці два партнери доповнюють один одного, хоча ніколи не сміють зливатися в одну дійсність або бути підпорядкованими один одному.

На жаль, у житті мало що відбувається ідеальним чином. З гіркого досвіду століть відомо, які негативні наслідки того, що держава використовує Церкву як підрозділ своєї структури, або навпаки – що релігійна організація намагається керувати суспільством з допомогою державних структур, обмежуючи свободу і права громадян. Частіше, звичайно, трапляються ситуації, коли державна влада, яка діє на підставі світських категорій мислення і діяльності, використовує Церкву для досягнення своїх цілей. Сучасна Україна тут не є винятком. Слід додати, що держава бажає контролювати Церкву, тому що боїться її. Чому? Бо Церква навіть на соціальному рівні відстоює свободу людини, виховує зрілих, мислячих, відповідальних громадян, а це не вигідно державній владі.

По-третє. Церква за своєю

суттю є не лише соціальною, а й релігійною (бого-людською) структурою. Вона існує між людьми, але складається із людських та Божественних елементів. Це можна зрозуміти тільки тоді, коли поставити наголос на прикмети, які походять безпосередньо від Бога.

Повернувшись до соціального аспекту Церкви. Церква є спільнотою, що складається з людей та існує для людей. Вона відрізняється від інших встановлених Богом форм людської спільноти – сім'ї, родини, громади, народу, держави – своєю особливою релігійною місією. Церква побудована на Божому Слові, має надприродні засоби для досягнення власних цілей і діє на підставі Божого об'явлення. Ці аспекти можуть зрозуміти тільки ті люди, які справді вірують у Бога. Їх не зможуть досягнути люди, які не приймають Бога, як їх популярно називають – безбожники, та особи позірних релігійних переконань. Останні вдають релігійність, але не роблять її вчительською і нормою свого життя у всіх його проявах. Ми переконані, що Україна від своїх історичних початків – це держава, побудована на християнських, тобто релігійних засадах.

ПРОРОЧИЙ ХАРАКТЕР ЦЕРКВИ

Церква, як Богом встановлена установа, має пророчий характер. У популярному розумінні пророк, це Божий слуга, який передбачає майбутнє. У такому поясненні є якась частка правди, однак, насправді, пророк – це той, хто нагадує народові Божу Істину. Це можна проілюструвати пророчими текста-

ми Старого Завіту, в яких зібрана та описана діяльність пророків в Ізраїлі. Скажу кілька слів про цю пророчу діяльність.

Господь Бог вивів із єгипетської неволі вибраний народ до обіцяної землі, уклавши з ним союз. Він взяв цей народ під особливу опіку, обдарував його свободою та об'явив йому свою волю, свій Закон. Бог запевнив цьому народові добробут і безпеку, якщо той буде поводитися згідно з Господнім наказом. Із книг Старого Завіту знаємо, що народ не завжди дотримувався умов союзу, що його царі, аристократія, провідники часто вели людей хибними шляхами, покликалися на особливу опіку Божу, виконували релігійні обряди, але водночас чинили кривду. Господь посилав цьому народові пророків, які мали напоумити відповідальних людей, що Божа опіка залежить не від зовнішніх обставин, а від виконання Закону (пор. Іс. 1, 10–17), а також – це особливо стосувалося проводу, – що в Божих очах важливими є милосердя, правда і справедливість. Пророки застерігали: якщо не буде справжнього внутрішнього навернення, народ зазнає великих страждань. На жаль, як нам відомо з історії Старого Завіту, навернення не було і вибраний народ переживав важкі часи. Достатньо згадати лише Вавилонську неволю. Завдання пророків полягало не в тому, щоб чинити суд чи виконувати покарання, а у постійному і наполегливому нагадуванні Божого Слова. Якщо хтось не сприймає напоумлення пророків чи вважає їх незрозумілими,

нехай замислиться над своїм життям і прислухається до внутрішнього голосу, який схвалює або засуджує його поведінку. Цей голос називається сумлінням, він є невід'ємним елементом душі кожної людини.

Хтось скаже: це було колись, тепер таких пророків немає. Може, немає таких пророчих особистостей, як були з Божої волі тоді, давно, але є ті, хто й сьогодні нагадує, що Господь очікує милосердя, правди і справедливості від тих, хто несе будь-яку відповідальність. У Преамбулі (частині, яка означає дух, а не тільки літеру) нашої Конституції є прекрасні слова, а саме, що цей документ приймається, «усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішнім та майбутніми поколіннями».

ПРОРОЧЕ СЛУЖІННЯ ЦЕРКВИ

Пророче служіння сьогодні виконує Церква, яка має завдання нагадувати Божий Закон, – нагадувати про Боже благословення, без якого ми не можемо жити, та про Божий гнів, що від нього не зможемо втекти. Отже, Церква є сумлінням народу.

Посилаючись ще раз на пророчі тексти Старого Завіту, хочу звернути увагу нашого народу на одну прикмету, властиву для всіх пророків. Всі вони, кожний на свій лад, були речниками Божого гніву, який невмолимо падав на народ, а особливо на його провідників, які не наворачалися до Бога і не починали чинити милосердя, правди і справедливості. Проте, незважаючи на грізні

напоумлення та Божі кари, що випадали на долю народу, як відомо з історії вибраного народу, кожна пророча книга Старого Завіту є водночас виявом надії на Боже милосердя. Наведу тільки один простий наглядний приклад із книги пророка Єремії. Вавилоняни захопили Єрусалим: князі, священники, висококваліфіковані працівники були взяті в полон. Здавалося б, що це був абсолютний кінець всього, але в той час всенародного горя пророк Єремія купує земельну ділянку біля міста, бо має Боже запевнення, що все лихо закінчиться і народ повернеться.

Ще одне завдання Церкви – незважаючи на різні тривожні сигнали, на багато проявів кривди та несправедливості, що стало частиною нашого сьогодення, – проповідувати надію на Бога. Можливо, для багатьох пророчі нагадування про Божий гнів і про могутність Божого милосердя видаватимуться суперечними, однак тут треба пам'ятати, що остаточною метою Господа Бога є не знищення, а повернути грішника. Коли Церква, як і старозавітні пророки, говорить про кару, то дає нам підставу для надії, дає справжнє заохочення до щирого навернення. Хто послухає голосу свого сумління, хто послухає заклику Церкви до навернення – може спокійно очікувати спасіння.

Слово Блаженнішого Любомира (Гузара) на круглому столі «Релігія і влада в Україні: проблеми взаємовідносин», який відбувся в Києві в лютому 2011 року; подано за сайтом Храму Блаженного Миколи Чарнецького

Думи мої...

Фото з фондів Ukrainian National Museum, яке змушує порадити й засумувати водночас. 1954 рік. Бенкет вояків УПА у Нью-Йорку. А в цей час на батьківщині ще де-не-де звучать постріли, «останні салви» збройної боротьби. Ще на волі останній командир УПА Василь Кук. А ці люди вижили й дали нове дихання еміграції, якого вистачило якраз до відновлення державної незалежності. Дякую їм за це!

Вахтанг Кіпіані, з Фейсбуку

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потрібі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на conto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5